

ECDC KORPORATĪVĀ INFORMĀCIJA

Direktora 2010. gada ziņojums

Kopsavilkums

2010. gadā ECDC izdevās īstenot lielāko daļu no savas darba programmas. Vienlaicīgi tika paaugstināta produktivitāte, konsolidētas iekšējās struktūras un turpināta partnerattiecību tālākattīstība, lai risinātu nepieciešamību spēcīgāk reaģēt uz infekcijas slimību draudiem Eiropā. Pirmo reizi papildus Centra galvenajiem sasniegumiem 2010. gadā tīmekļa vietnē ir pieejama jauna II daļa, kurā sniegta informācija par panākto progresu attiecībā uz katru ECDC 2010. gada darba programmas aktivitāti.

Resursi

2010. gadā budžets palielinājās līdz EUR 57,8 miljoniem, kas ir atbilstoši ECDC stratēģiskajai daudzgadu programmai 2007.-2013. gadam.

Ar slimībām saistītais darbs

ECDC turpināja izstrādāt instrumentus zinātniskajam darbam, uzraudzības aktivitātēm, datu bāzēm un tīkliem, organizēt kapacitātes veidošanu un apmācību par sešām slimību grupām, kas ietvertas tās uzdevumā. Tas bija atbilstoši gada darba programmai un *stratēģijām katrai ar konkrētu slimību saistītai programmai 2010.-2013. gadam*, ko Valde apstiprināja 2009. gadā.

Elpošanas ceļu infekcijas tiek sīkāk iedalītas trīs veidos: gripa, tuberkuloze un leģionāru slimība. Attiecībā uz **gripu** ECDC deva savu ieguldījumu A(H1N1) pandēmijas apkarošanas izvērtējumos valsts, Eiropas un globālajā līmenī. Lai atbalstītu darbu, ko veic Eiropas Zāļu aģentūra, ECDC pierādīja pandēmijas vakcīnas efektivitāti, ierosināja divus zinātniskus pētījumus par iespējamajām nevēlamajām blakusparādībām un publicēja aprēķinus par vakcīnas izmantošanu. Turklāt, ECDC Eiropas līmenī sāka stiprināt gripas izraisītu smagu slimību un nāves gadījumu uzraudzību. Sezonālās gripas jomā ECDC izstrādāja riska novērtējumus 2010.-2011. gada sezonai, konsolidēja komunikācijas darbu un sniedza atbalstu dalībvalstīm un Komisijai, īstenojot 2009. gada ES Veselības padomes rekomendāciju par sezonālās gripas vakcināciju. Attiecībā uz **tuberkulozi** pēc Eiropas Komisijas lūguma ECDC nodrošināja turpmākos pasākumus saistībā ar *Pamatrīcības plānu tuberkulozes apkarošanai Eiropas Savienībā*, kas ietvēra plašas konsultācijas ar dalībvalstīm un ES ieinteresētajām personām. ECDC pastiprināja uzraudzības aktivitātes tādās jomās kā TB-HIV, multirezistence un ārstēšanas rezultāti, publicēja otro ECDC/PVO kopīgo uzraudzības ziņojumu par TB. Tika turpināta 2009. gadā izveidotā Eiropas References laboratoriju tīkla TB diagnosticēšanai attīstīšana, un ECDC turpināja sniegt zinātniskās konsultācijas, norādījumus un atbalstu dalībvalstīm. Īpašā uzraudzības tīkla integrēšanas pabeigšana ECDC bija ar **leģionāru slimību** saistītā darba daļa, kas tika pabeigta 2010. gada aprīlī. Tika izveidota un savu pirmo sanākumi noturēja koordinācijas grupa. Dalībvalstīm tika sniegts laboratorijas atbalsts, īpašu uzmanību veltot kvalitātes nodrošināšanai un atbalsta sniegšanai slimības uzliesmojumu izmeklēšanā, tostarp laboratoriju kapacitātes uzskaitē. Tika panākta vienošanās arī par 2011. gadā piegādājamo instrumentu kopuma izstrādi.

Seksuāli transmisīvo slimību, tostarp HIV/AIDS un ar asinīm pārnēsamo vīrusu, jomā ECDC publicēja savu ikgadējo HIV/AIDS uzraudzības ziņojumu, kā arī norādījumu dokumentu par HIV/AIDS testēšanu. 2010. gadā vairāki projekti tika sākti (par STS un HIV profilaksi vīriešu vidū, kuri piekopj dzimumattiecības ar savu dzimumu, un HIV izplatību un profilaksi injicējamo narkotiku lietotāju vidū) un attīstīti tālāk (ar STS saistītās uzvedības uzraudzība, migrācija un HIV un paziņošana partnerim). Turklāt, ECDC publicēja uzraudzības ziņojumu par Dublinas deklarācijas īstenošanu un izstrādāja struktūru ES HIV/AIDS rīcības plāna 2009.-2013. gadam īstenošanas uzraudzībai. Pēc ES mēroga pētījuma un ziņojuma tika izskatītas arī B un C hepatīta uzraudzības un profilakses sistēmas, un ES izveidots B un C hepatīta tīkls. Turklāt, tika īstenots STS mikrobioloģijas projekts, kas vērsts uz gonokoku antibakteriālās uzraudzības uzņēmību, un publicēts ziņojums. Tika apkopoti dati par piecām STS, un rezultāti tiks publicēti 2011. gadā.

Pievēršoties **ar pārtiku un ūdeni pārnēsamajām slimībām un zoonozēm,** ECDC analizēja uzraudzību attiecībā uz 12 cilvēku slimībām, kas tika iekļautas *ES ziņojumā par zoonožu tendencēm un avotiem, zoonožu izraisītājiem un ar pārtiku pārnēsājamo slimību uzliesmojumiem Eiropas Savienībā 2009. gadā*, ko publicēja Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde (EFSA). Tika sākts arī pirmais kopīgais ES mēroga pētījums par listeriozi. 2010. gada martā sāka darboties IT platforma, lai dalītos ar steidzamiem pieprasījumiem un apspriestu multinationālu ar pārtiku pārnēsājamo slimību uzliesmojumu atklāšanu un izmeklēšanu. Ir sākts darbs, lai izstrādātu molekulārās uzraudzības sistēmu.

Jaunu slimību un pārnēsātāju izraisīto slimību jomā ECDC konsolidēja medicīnas entomologu un sabiedrības veselības ekspertu tīklu posmkāju pārnēsātāju izraisīto slimību jomā (*VBORNET*), ko izveidoja 2009. gada septembrī. Tīkls sagatavoja pirmās kartes par invazīvo odu sugu izplatību un to uzraudzību. *VBORNET* sāka arī datu validēšanu par citu sugu grupām. Pamatojoties uz 2010. gadā veikto pētījumu par dalībvalstu aktivitātēm un vajadzībām, šobrīd tiek izstrādāta galveno cilvēku slimību pārnēsātāju uzraudzības stratēģija. Attiecībā uz ērcu pārnēsātājam slimībām ECDC koncentrēja savu darbu ar ekspertiem uz šo slimību paziņošanas statusu. Visbeidzot, ECDC tīkls importētām vīrusu slimībām savās aktivitātēs lielāko uzmanību pievērta reaģēšanai uz Rietumnilas drudža uzliesmojumiem, ārējai kvalitātes nodrošināšanai un mācību atbalstam mikrobiologiem dalībvalstīs.

Vakcīnovērsamo slimību jomā ECDC publicēja norādījumu dokumentus un pētījumus par invazīvo meningokoku slimību, masalu-cūciņu-masaliņu vakcīnu un rotavīrusa infekcijām. Tika veikti arī pētījumi par pandēmiskās un sezonālās gripas vakcināciju. Tika sagatavots vienprātīgi pieņemts dokuments par vakcīnu aptvēruma novērtējuma standartizāciju, un tas varētu būt svarīgs instruments, lai turpmāk veiktu salīdzināšanu un salīdzinošo kritēriju izstrādi ES līmenī. 2010. gada decembrī notika otrā *Eurovaccine* konference. Uzraudzības pastiprināšana turpinājās, izstrādājot ārējās kvalitātes nodrošināšanas shēmas (meningīts un gripa) un mācības, lai sagatavotu laboratoriju kapacitātes karti (pneimonijs) visā Eiropā. Tika pabeigta *DIPNET* (difterijas uzraudzības tīkls) nodošana, un sākts *EUVACNET* (masalas, masaliņas, garais klepus un vējbakas). Izmantojot savu *VAESCO* projektu attiecībā uz medicīniskiem notikumiem, kas potenciāli saistīti ar pandēmiju vakcīnām, ECDC ir veicis *Guillain-Barré* sindroma (nav saistības) un narkolepsijas (pētījums vēl nav noslēgts) izpēti.

Attiecībā uz **mikroorganismu rezistenci un ar veselības aprūpi saistītajām infekcijām** viens no galvenajiem notikumiem 2010. gadā bija Eiropas Mikroorganismu rezistences uzraudzības tīkla (*EARS-Net*) integrācija ECDC. Tīkls sāka jaunu tīmekļa vietni, tostarp interaktīvu datu bāzi, un publicēja savu 2009. gada ziņojumu. ECDC sagatavoja arī visaptverošu novērtējumu par draudiem, ko izraisa baktērijas, kas rada jaunu enzīmu, kurš izraisa multirezistenci, proti, *New Delhi* metallo-beta-laktamāzi (NDM-1), kam sekos norādījumu dokuments dalībvalstīm. Vēl viens svarīgs notikums bija trešā ikgadējā Eiropas antibiotiku informācijas diena, ko ECDC koordinēja 2010. gada novembrī. Šis notikums, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta apdomīgai antibiotiku lietošanai slimnīcās, tika plaši atspoguļots visā Eiropā, laikposmā no 20. oktobra līdz 3. decembrim tika publicēti pavisam 226 raksti. Visbeidzot, ECDC atbalstīja ES Padomes Rekomendācijas par pacientu drošību, tostarp ar veselības aprūpi saistīto infekciju profilaksi un kontroli (2009/C 151/01) un par antibiotiku apdomīgu lietošanu cilvēku medicīnā (2002/77/EK), izstrādājot metodiku punktu prevalences pētījumu veikšanai par infekcijām, kas saistītas ar veselības aprūpi, un antibakteriālo zāļu lietošanu intensīvās aprūpes slimnīcās. ECDC koordinēja pirmos pilotpētījumus 66 slimnīcās 23 valstīs, iesaistot gandrīz 20 000 pacientu.

Sabiedrības veselības funkcijas

Sabiedrības veselības funkcijas tagad ir stingri nostiprinātas un iegājušas turpmākas konsolidācijas un precizēšanas fāzē.

* Kopienas kopsavilkuma ziņojums par zoonožu tendencēm un avotiem, zoonožu izraisītājiem un ar pārtiku pārnēsājamo slimību uzliesmojumiem Eiropas Savienībā 2009. gadā.

Uzraudzība

Līdz 2010. gada beigām pavisam 11 no 17 īpašajiem uzraudzības tīkliem, kas darbojās 2005. gadā, bija pārcelti uz *TESSy*. Dažas aktivitātes bija jāuztic ārējiem piegādātājiem, jo *ECDC* vēl nav attīstīta pietiekama ekspertīze šajās jomās. *ECDC* atbalstīja arī *TESSy* lietotājus dalībvalstīs. 2010. gada novembrī Valde apstiprināja kārtību uzraudzības datu no *TESSy* kopīgai izmantošanai ar trešām personām. 2010. gadā tika apkopots ievērojams daudzums datu, un papildus savam Epidemioloģiskajam gada ziņojumam *ECDC* publicēja īpašus uzraudzības ziņojumus par zoonozi, tuberkulozi, HIV/AIDS un gripu. Turklāt, tika noslēgts datu kvalitātes nodrošināšanas projekta pirmais posms un novērtēti tā rezultāti. *ECDC* un kompetentās uzraudzības iestādes apspriedīs minimālo standarta kritēriju izstrādi efektīvu uzraudzības sistēmu darbībai, kas atbilst ES prasībām.

Zinātniskais atbalsts

ECDC turpināja attīstīt savu zinātnisko atbalstu, 2010. gada 11.-13. novembrī organizējot ikgadējo *ESCAIDE* konferenci Lisabonā. Turpinājās darbs pie matemātiskās modelēšanas, izstrādājot modeļus HIV, ieviešot vējbaku vakcinācijas programmas un simulējot skolas slēgšanu gripas pandēmijas laikā. *ECDC* turpināja izstrādāt vides un epidemioloģijas projektu (E3 projektu), pārnesot lielās *EDEN* datu bāzes uz *ECDC*. Attiecībā uz patreizējo un nākotnes infekcijas slimību slogu Eiropā tika apstiprināta un testēta metodika četrām slimībām četrās dalībvalstīs. Turklāt, *ECDC* formalizēja zinātnisko konsultāciju sniegšanas procesu, izveidojot sistēmu, lai reģistrētu pieprasījumus un atbildētu uz tiem, un izstrādājot ekspertu datu bāzi. 2010. gadā *ECDC* bija pirmais, kas organizēja apmācību par metodikām, kas balstītas uz pierādījumiem, infekcijas slimību epidemioloģijas jomā. Visbeidzot, *ECDC* saistībā ar virkni svarīgu jautājumu, turpināja sadarboties ar Nacionālajiem mikrobioloģijas fokālajiem punktiem.

Gatavība un reaģēšana

2010. gadā, papildinot *EWRS* (Agrās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu), sāka darboties jauna platforma riska novērtēšanai, kas attiecas uz riska pārvaldības jautājumiem. *ECDC* novērtēja un uzraudzīja infekcijas slimību riskus attiecībā uz pieciem masu pasākumiem. *EWRS*, par kuras darbību atbildīgs *ECDC*, tika saņemti ziņojumi par pavisam 89 ES līmeņa apdraudējumiem. Kopā tika sagatavoti un dalībvalstīm nosūtīti 32 apdraudējuma novērtējumi. *ECDC* nodrošināja arī ekspertus uz vietas, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm, reaģējot uz masalu uzliesmojumu Bulgārijā, Rietumnilas drudža uzliesmojumu Grieķijā un holēras uzliesmojumu ārpus ES Haiti. Tika publicētas vadlīnijas, lai novērtētu infekcijas slimību izplatīšanās risku lidmašīnās un uz kruīzu kuģiem. Pamatojoties uz A(H1N1) gripas pandēmijas laikā gūto pieredzi, *ECDC* pārskatīja savu iekšējo Sabiedrības veselības notikumu darbības plānu (*PHE-OP*). 2010. gadā tika veiktas trīs simulācijas mācības, un *ECDC* piedalījās četrās mācībās, kuras organizēja dalībvalstis un Komisija.

Apmācība

Apmācības aktivitātes kapacitātes veidošanai ietvēra galvenokārt divgadīgās sadarbības programmas, piemēram, *EPIET* un *EUPHEM*. Pēc *EPIET* novērtēšanas esošajai ES sistēmai tika pievienota dalībvalsts informācijas pievienošanas iespēja, lai palielinātu dalībvalstu atbildību par programmu. *EUPHEM* un *EPIET* programmu iekšējās kvalitātes kontroles ietvaros tika organizētas pavisam 19 vizītes uz dalībvalstīm. *ECDC* organizēja arī specifiskākas mācību programmas un izstrādāja Epidemioloģijas rokasgrāmatu *Wiki (FEM Wik)*.

Saziņa veselības jomā

2010. gadā *ECDC* izdeva 35 zinātniskās publikācijas. Jaunā *ECDC* tīmekļa vietne, kas sāka darboties 2009. gadā, ir svarīgs Eiropas informācijas avots par sabiedrības veselības jautājumiem, un 2010. gadā tika lejupielādēti vairāk kā 70 000 failu. Tīmekļa vietnē tika uzsākta sērija, kas ietvēra septiņas *Spotlight* publikācijas, lai atspoguļotu svarīgus tematus infekcijas slimību jomā. Mērķauditorija ir sabiedrības veselības speciālisti, praktizējoši ārsti, politiķi un sabiedrība kopumā. 2010. gadā jauno tīmekļa vietni apmeklēja gandrīz pusmiljons cilvēku. Papildus tam tika sāktas jaunas iekštīkla un ārtīkla platformas. *Eurosurveillance* publicēja 307 rakstus, kolēģu izskatītos 100 ātros paziņojumos un kolēģu izskatītos 105 garos rakstus. *ECDC* turpina attīstīt veselības saziņas pētniecību un atbalstīt dalībvalstu saziņas aktivitātes veselības jomā, jo īpaši izmantojot saziņas rīku kompleksus.

Partnerības

2010. gadā ECDC nolēma pastiprināt un vienkāršot savu darba stilu ar dalībvalstīm: sākot ar 2011. gadu, katrā valstī tiks izraudzīta viena koordinējošā kompetentā iestāde. 2010. gadā tika organizētas vizītes uz vairākām valstīm, turpinājās valstu informācijas projekts un tika attīstīta sadarbība ar ES kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm. Turpinājās starpiestāžu attiecību nostiprināšana ar Eiropas Parlamentu, Ministru padomi (tostarp ES prezidentūrām), Eiropas Komisiju, citām Eiropas aģentūrām, PVO un ECDC sadarbības institūtiem ASV, Ķīnā un Kanādā.

Vadošā loma

2010. gada maijā jaunais ECDC direktors ierosināja „ECDC ilgtspējīgo darba kārtību 2010.-2011. gadam”. Tajā bija paredzēta 15 darba grupu izveide, lai apspriestu procesa uzlabojumus vairākās stratēģiskajās jomās, tostarp politikas, partnerību un finanšu jomā. Šī procesa rezultāts bija virkne praktisku priekšlikumu, kuri tika iesniegti apstiprināšanai Valdei. Rezultātā ECDC pieņēma organizācijas vērtību kopumu: balstīties uz kvalitāti, orientēties uz servisu un rīkoties kā vienotai komandai. 2010. gadā tika organizētas pavisam trīs Valdes un četras Konsultatīvā foruma sanāksmes, uzlabojot saziņu un atbalstu, izmantojot īpašu sadarbības ārtīklu. Pirmo reizi darba programmā, kuru Valde pieņēma 2010. gada novembrī, bija sīki budžeta rādītāji sadalījumā pa aktivitātēm. 2010. gada jūlijā tika iedarbināta Vadības informācijas sistēmas otrā versija, kuru izmanto darba programmas plānošanai un uzraudzībai. Kvalitātes pārvaldība ir kļuvusi par ECDC stratēģisko mērķi, un kvalitātes pārvaldības procesa rezultātā kā rīku kvalitātes nodrošināšanas realizēšanai ECDC, sākot ar 2011. gadu, izvēlējās Kopējo novērtēšanas ietvaru (CAF). Turklāt, Personāla komiteja ir izveidojusi Zaļo grupu ar mērķi samazināt ECDC ietekmi uz vidi.

Administrācija

Resursu pārvaldības nodaļa turpināja nodrošināt atbalstu ECDC operatīvajām darbībām visa gada garumā. 2010. gads bija pēdējais gads, kad tika palielināts ECDC budžets (par +20%), lai sasniegtu EUR 57,8 miljonus. Tika pieņemti darbā daudzi jauni darbinieki, un 2010. gada 31. decembrī kopējais darbinieku skaits sasniedza 254.